

VIND 2018 - Anteckningar från rundabordssamtal 2018-10-24

Rundabordssamtalen arrangerades med stöd av Energimyndigheten och pågick vid sex bord. Deltagarna kunde välja ämnen att diskutera, med tillstånd som övergripande tema. Sammanfattningen sorterar anteckningarna efter ämne och speglar hur mycket tid som ägnades åt respektive ämne. Syftet med samtalen var att förutsättningslöst diskutera tillståndsfrågor utifrån varje deltagares perspektiv, de synpunkter som framförs nedan representerar alltså inte nödvändigtvis Svensk Vindenergis uppfattning.

Kommunal tillstyrkan:

Diskuterades vid samtliga bord. Problem som belyses var svårigheter att förstå processen, både från kommunens och branschens håll, och att de beslut som fattas ofta kan upplevas vara omotiverade. Besluten bör istället vara begripliga, transparenta och förutsägbara.

Vid ett bord lyftes den vägledning för kommunal tillstyrkan som Naturvårdsverket och Energimyndigheten tagit fram. Några av deltagarna kände inte till vägledningen men konstaterade att kommunerna ofta inte tar hänsyn till rekommendationerna som står i den.

Kommunal tillstyrkan anses vara en politisk fråga, och det kan vara svårt för kommunpolitiker att ta ställning för vindkraft eftersom den lokala nyttan inte är uppenbar. Ibland kan näringsidkare hota med att stänga ner sin verksamhet om vindkraft etableras i närheten. Det lyfts att även projektörer behöver vara mer lyhörda i den tidiga dialogen med kommunen. På så sätt kan många veton undvikas. Det är viktigt att det kommunala vetot hanteras rätt och att inte projektörer ges en felaktig bild om att kommunen är positiv för att i ett sent skede råka ut för att politikerna blivit påverkade av en liten men ofta högljudd "motståndsgrupp".

För att lösa problemet med det kommunala vetot så föreslås framförallt att fastighetsskatten från vindparken ska tillfalla kommunen. På så sätt skapas ett incitament för kommuner att låta vindkraft etableras. Den lokala acceptansen kan även öka om fonder skapas som återinvesterar i det lokala området.

Vidare så föreslås att vetot endast ska gälla för kommuner som har en aktuell vindkraftsplan, att de som bygger inom ramarna för vindbruksplanen inte ska behöva ytterligare tillstyrkan, och att översiktsplanen borde vara bindande i fyra år.

Ett bord konstaterar att det förmodligen inte skulle räcka med att endast revidera vetot, utan att det borde tas bort helt och hållet. Ett annat bord uttrycker oro över att den lokala acceptansen för vindkraft minskar om vetot tas bort.

Försvarsmakten:

De flesta borden valde att diskutera försvarsmaktens roll i vindkraftsutbyggnaden. Det konstateras att de intressekonflikter som uppstår måste avvägas uppifrån, och dialogen måste förbättras.

Försvarsmaktens riktlinjer uppdateras varje år, och framtida möjligheter för samverkan mellan vindkraftsbranschen och försvarsmakten diskuteras. Det informeras att Sveriges försvar, till skillnad från andra försvarsmakter, inte har möjlighet att utöva lågflygsövningar utanför landsgränserna.

Försvarsmaktens representanter lyfter att lågflygningsområden inte alltid behöver vara helt fria från vindkraft, och att samarbeten är möjliga. Endast flygplatser är stoppområden.

Totalförsvaret har ett stort behov av elförsörjning under extraordinära situationer, och det diskuteras hur vindkraften positivt kan påverka säkerhetsläget. I takt med att kärnkraften avvecklas så måste vindkraften ta dess plats för ett fungerande elsystem.

Artskydd:

Flera bord diskuterade avvägningen mellan artskydd och vindkraft. Det är viktigt att förhålla sig till artskydd från ett nationellt populations-perspektiv snarare än ett lokalt individ-perspektiv. Individen är dock teoretiskt viktigare för populationen när det handlar om t.ex. ovanliga fåglar, och sådana argument ska beaktas utifrån lokala perspektiv.

Ett par bord menar att debatten verkar vara partisk till vindkraftens nackdel – till exempel så dödar tågledningarna många örnar, men den debatten är inte lika stor.

Den upplevt viktigaste åtgärden som kan vidtas för vindkraftsprojektörer menas vara att etablera en tidig dialog med naturskyddsföreningen och andra intressenter. Utöver detta så borde tillståndsprocesserna skyndas på, för att minska risken att de stigande temperaturerna gör att arter försvinner av den anledningen.

Tidsomfattande process

Vissa bord diskuterade svårigheterna med de olika tillstånd som behövs vid etablering av nya vindkraftsparker. En anledning till att den sammantagna tillståndsprocessen (miljö + nät) blir utdragen är att det är osäkert och kostsamt att ansöka om koncession innan miljötillståndet erhållits.

Den långa ledtiden för tillstånden medför att rättspraxis kan hinna ändras under projektets gång, vilket i sig ytterligare drar ut på tiden eftersom kompletteringar då krävs. När beslut fattats har teknikutvecklingen ofta gått så långt att projektet inte längre är konkurrenskraftigt, vilket gör att tillståndet i slutändan inte tas i anspråk. Resultatet blir att det ser ut som att det redan finns tillräckligt många tillstånd givna i ett område, medan det i själva verket kanske inte finns ett enda som faktiskt kommer genomföras.

Ett annat centralt problem är att klimatnyttan inte vägs in vid prövningen av miljötillståndet, som borde vara ett allmänintresse. Förslag är att förändra miljöbalken så att klimatnyttan vägs in.

Rennäring och vindkraft

Ett par bord diskuterade rennäring och vindkraft. Problemet som nämns ovan – med givna tillstånd som inte tas i anspråk och därmed skapar osäkerhet i hur mkt som kommer byggas, är här ett stort problem eftersom samebyar upplever att de måste räkna med att alla tillståndsgivna parker blir byggda för att ordentligt kunna förhålla sig till vindkraften.

Ofta är de områden som är utpekade som riksintresse för rennäringen inaktuella, och det finns inte resurser att uppdatera riksintressena. Regeringen bör ge sametinget ett tydligt uppdrag att uppdatera riksintressena i regleringsbrev. Samverkan med rennäringen bör lösas skyndsamt, då ett av borden också menar att vi sannolikt underskattar det behov av el vi kommer att ha år 2040.